

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Jana Vyklického, v právní věci žalobce: **Ing. J. H.**, proti žalovanému: **Generální finanční ředitelství**, se sídlem Lazarská 15/7, Praha 1, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného z 26. 7. 2013, č. j. 34183/13/7001-41000-050167, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 14. 2. 2014, č. j. 30 Af 115/2013 - 32,

t a k t o :

- I.** Návrh na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **s e z a m í t á .**
- II.** Návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti **s e z a m í t á .**

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Brně (dále jen „*krajský soud*“) usnesením z 14. 2. 2014, č. j. 30 Af 115/2013-32, zčásti přiznal žalobci (dále též „*stěžovatel*“) osvobození od soudních poplatků, a to ve výši 80% z každé jemu vzniklé poplatkové povinnosti podle zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích (výrok I.). Výrokem II. krajský soud současně stěžovateli neustanovil zástupce k ochraně jeho práv ve věci žaloby proti rozhodnutí žalovaného, který zastavil řízení o žádosti o vyslovení neúčinnosti doručení.

Usnesení krajského soudu napadl stěžovatel kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a)-e) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*s. ř. s.*“) s návrhem na přiznání odkladného účinku podle § 107 s. ř. s., kterou se domáhal změny usnesení tak, že se „*přiznává osvobození od soudních poplatků v plné výši, a to i se zpětnou účinností a k ochraně jeho zájmů v této věci mu soud ustanovuje soudem určeného právního zástupce.*“

Na výzvu k odstranění vad kasační stížnosti a k doplnění návrhu na přiznání odkladného účinku z 20. 3. 2014, č. j. 3 As 53/2014 – 4, stěžovatel Nejvyššímu správnímu soudu sdělil, že v řízení o kasační stížnosti není dosud zastoupen advokátem, žádá o jeho ustanovení, stejně jako o osvobození od soudních poplatků, a to se zpětnou účinností. Podle stěžovatele jsou u něj „*objektivně splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků v plném rozsahu i pro toto řízení nezbytné ustanovení zástupce z řad advokátů, a to zejména na základě principu předvídatelnosti soudních rozhodnutí, neboť v jiných souběžně probíhajících řízeních mu bylo a he oboje soud již opakovaně důvodně přiznáno.*“

K návrhu na přiznání odkladného účinku stěžovatel uvedl, že „*kasační stížnost byla a je objektivně důvodná, neboť přiznání osvobození od soudních poplatků v plném rozsahu i ustanovení právního zástupce žalobci bylo a je objektivně důvodné, neboť na základě stejných podkladů mu bylo a je v jiných souběžně probíhajících řízeních oboje soudy již opakovaně důvodně přiznáno, a tak je i důvodné přiznání odkladného*

účinku, neboť výkon i jiné právní následky kasační stížnosti napadeného rozhodnutí by znamenaly pro žalobce nenabraditelnou újmu a jeho přiznání se vůbec nedotkne práv třetích osob a není v rozporu s veřejným zájmem“.

Podle názoru žalovaného stěžovatel neunesl důkazní břemeno a neprokazuje, že mu nepřiznáním odkladného účinku vznikne újma ve smyslu § 107 s. ř. s. ve spojení s § 73 odst. 2 s. ř. s. Institut odkladného účinku kasační stížnosti nelze podle žalovaného obecně aplikovat k oddálení účinku pravomocného rozhodnutí správního orgán, mělo by jít spíše o mimořádný nástroj zabránění stavu, kdy by v důsledku okamžitého výkonu pravomocného rozhodnutí správního orgánu byl zásadním a nevratným způsobem subjekt negativně ovlivněn. Podle názoru žalovaného nedošlo k poškození stěžovatele. Žalovaný proto nesouhlasil, aby byl kasační stížnosti přiznán odkladný účinek.

K výroku I.:

Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu *v řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu žalobce na osvobození od soudních poplatků není třeba trvat na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení advokátem* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37, www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud sice citovaný právní názor přijal ještě za účinnosti právní úpravy § 36 odst. 3 s. ř. s., kdy bylo možné žadatele osvobodit od soudních poplatků pouze v plné výši, uvedené lze však bezpochyby aplikovat v projednávané věci. Krajský soud stěžovatele od soudních poplatků zčásti osvobodil. Pokud by však Nejvyšší správní soud trval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ve výši 20% tj. 1.000 Kč resp. za návrh na přiznání odkladného účinku 200 Kč, za situace, kdy se stěžovatel kasační stížností domáhá úplného osvobození od soudního poplatku, striktní trvání na podmínce zaplacení soudního poplatku za řízení o této kasační stížnosti by způsobilo jen řetězení téhož problému, případně by mohlo vést k nepřipustnému odepření přístupu k Nejvyššímu správnímu soudu. S ohledem na tuto skutečnost netrval Nejvyšší správní soud na platbě soudního poplatku ani za kasační stížnost (srov. Příloha položka 19 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích) ani za návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti (srov. Příloha položka 20 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích), byť by tak mělo být ve výši 20%.

Podle stejného právního názoru Nejvyššího správního soudu není v této procesní situaci nezbytně třeba trvat ani na povinném zastoupení advokátem. Stěžovatel však Nejvyšší správní soud o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti požádal; svoji žádost stěžovatel odůvodnil zejména potřebou doplnění kasační stížnosti.

Podle § 35 odst. 8 věty první s. ř. s. platí, že navrhovatel, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.

Z uvedeného ustanovení vyplývá, že stěžovatel musí splnit nejprve základní podmínku pro ustanovení zástupce, jíž je splnění předpokladů pro úplné osvobození od soudních poplatků. Tato otázka je teprve předmětem kasačního řízení, což jen poukazuje na výše uvedený problém s možným zacyklením téhož problému. Pokud však Nejvyšší správní soud posoudil druhou podmínku, jíž je nezbytnost ustanovení advokáta pro ochranu práv stěžovatele, zde usoudil, že stěžovatel především tuto podmínku nesplnil.

Řízení o návrhu na osvobození od soudních poplatků je jedním ze základních procesních institutů soudnictví. Posouzení stěžovatelových osobních a majetkových poměrů dokonce předchází rozhodnutí soudu o ustanovení zástupce pro řízení. Účastník soudu tyto poměry sám prokazuje a zpravidla se také jedná o právně nikterak složitou záležitost, při níž žádné zastoupení účastníka ještě ani není nezbytné. Jak vyplývá ze spisu, stěžovatel krajskému soudu

pokračování

své poměry skutečně řádně doložil, obsahu vyplněného formuláře dostatečně porozuměl. Podle názoru Nejvyššího správního soudu nedostatek zastoupení v řízení o kasační stížnosti nebrání stěžovateli v přístupu k soudu, neboť je v možnostech samotného stěžovatele hájit svá práva v předmětu řízení, spočívající zejména v řádném vyličení důvodů kasační stížnosti, kterými napadá dle jeho názoru nezákonné rozhodnutí krajského soudu ve věci částečného osvobození od soudního poplatku.

Vzhledem k tomu, že podle názoru Nejvyššího správního soudu není ve věci stěžovatele nezbytné jeho zastoupení advokátem, přičemž dle citované judikatury takové zastoupení není ani třeba vyžadovat, Nejvyšší správní soud zamítl návrh stěžovatele na ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti.

K výroku II.:

Podle § 107 odst. 1 s. ř. s. nemá kasační stížnost odkladný účinek; Nejvyšší správní soud jej však může na návrh stěžovatele přiznat. Ustanovení § 73 odst. 2 až 5 s. ř. s. se přitom užije přiměřeně. Podle citovaného ustanovení soud na návrh žalobce po vyjádření žalovaného usnesením přizná žalobě odkladný účinek, jestliže by výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly pro žalobce nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, a jestliže to nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem.

Stěžovatel ke splnění uvedených podmínek uvedl v podstatě jediný argument, a to, že mu v jiných řízeních bylo přiznáno jak plné osvobození od soudních poplatků, tak i ustanovení advokát, proto je důvodné i přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, neboť jsou u něj naplněny podmínky podle § 73 odst. 2 s. ř. s.

Stěžovatel předně ani netvrdil, jakou újmu pro něj mají znamenat výkon nebo jiné právní následky napadeného rozhodnutí.

Stěžovatel se žalobou domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného, který zastavil řízení o návrhu na vyslovení neúčinnosti doručení poté, co stěžovatel nesplnil povinnost zaplatit správní poplatek spojený s tímto návrhem. Rozhodnutí správního orgánu stěžovateli nepřiznalo žádné právo ani mu neuložilo povinnost ke splnění, řízení o návrhu na vyslovení neúčinnosti doručení je zastaveno. Přiznáním odkladného účinku by sice uvedené rozhodnutí nenabývalo právní moci ani vykonatelnosti, ale pro postavení stěžovatele a zásah do jeho práv by tato skutečnost do rozhodnutí o kasační stížnosti neměla zásadní vliv. Nejvyšší správní soud poznamenává, že ani krajský soud nepřiznal žalobě odkladný účinek, a proto žalované rozhodnutí právních účinků nabylo již dříve.

Nejvyššímu správnímu soudu proto žádné důvody pro přiznání odkladného účinku nevyplývaly ani z tvrzení stěžovatele ani z povahy věci, a proto zamítl návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

O nákladech řízení Nejvyšší správní soud rozhodne v rozsudku nebo usnesení, jímž se řízení končí (§ 61 odst. 1 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 11. června 2014

3 As 53/2014
JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu